

Jami Arvola
Lausunto HE 24/2026

8.4.2026

FORTUMIN LAUSUNTO EDUSKUNNAN TALOUSVALIOKUNNALLE HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ YDINENERGIALAIKSI JA SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI HE 24/2026

Fortum kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä uudeksi ydinenergialaiksi Eduskunnan talousvaliokunnalle. Loviisan voimalaitoksen omistajana ja luvanhaltijana Fortumilla on laaja-alainen käsitys nykyisen ydinenergialain (990/1987) ja sen nojalla annettujen asetusten, Säteilyturvakeskuksen määräysten sekä nykyisten ydinturvallisuusohjeiden soveltamisesta käytäntöön.

Ehdotetun lain valmistelun yhteydessä Fortum on käynyt kattavaa keskusteltua työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) ja Säteilyturvakeskuksen (STUK) kanssa sekä kommentoinut luonnoksia valmistelun eri vaiheissa. Näissä keskusteluissa ja kommentoinneissa on tuotu esiin asioita Loviisan voimalaitoksen, Fortumin harkitseman uuden ydinvoimalaitoshankkeen ja osittain myös osakkuusyhtiöiden (Teollisuuden Voima Oyj, Posiva Oy) näkökulmasta. Osakkuusyhtiöiltä odotetaan kuitenkin lausuntoa, jossa asiat käsitellään kattavammin näiden yhtiöiden näkökulmasta.

Ehdotetussa laissa on Fortumin näkemyksen mukaan monta hyvää ja oikeansuuntaista muutosta nykylakiin. Tärkeimpinä näistä voidaan mainita lupajärjestelmään, laite- ja rakennevaatimuksiin liittyvät muutokset sekä ydinenergialain ja säteilylain entistä parempi yhteensovittaminen. Lakiehdotus on linjassa hallitusohjelman tavoitteen kanssa vahvistaa Suomen asemaa houkuttelevana ydinenergian tuotannon ja uusien laitosten rakentamisaikana luomalla edellytykset ydinlaitoshankkeiden toteuttamisen nopeutumiselle ja sujuvoittamiselle.

Tasapainoinen lainsäädäntöympäristö on yksi tärkeä tekijä uuden ydinvoiman edistämisessä. Uuden ydinenergian edistäminen tulee edellyttämään muun muassa vakaan tuotannon kysynnän kasvua ja valtion mahdollisia riskienjakomekanismeja, joita TEM on Afrylta tilaamassaan selvityksessä arvioinut.

Mielestämme keskustelu uuden ydinvoiman tarpeellisuudesta Suomessa on tervetullut. Keskustelussa on pohjimmiltaan kyse suomalaisen teollisuuden tulvaisuudesta, työpaikoista ja niiden tuomasta hyvinvoinnista, sekä ilmasto- ja ympäristötavoitteiden saavuttamisesta, ei ainoastaan uuden ydinvoiman tukemisesta.

Fortum ei esitä merkittäviä muutoksia hallituksen esitykseen uudistetuksi ydinenergialaiksi. Kuten yllä mainitsemme, lain valmistelun yhteydessä Fortum on käynyt kattavaa keskusteltua työ- ja elinkeinoministeriön suuntaan ja hallituksen esitys sisältää parannuksia suhteessa lain nykytilaan.

Tulee myös huolehtia, että lain nojalla annetut ydinturvallisuutta koskevat STUKin määräykset ja ohjeisto tulevat aiempaa tavoitteellisemmiksi sekä erilaisia laitostarkeitaja ja liiketoimintamalleja mahdollistaviksi. STUKin säännöstöuudistuksen tärkeimpiä tavoitteita ovat toiminnanharjoittajien vastuun korostaminen, turvallisuusvaatimusten mitoittaminen kohtuullisiksi ja STUKin valvonnan tehokas kohdentaminen. Kyseiset tavoitteet ovat osa STUKin strategian

Jami Arvola
Lausunto HE 24/2026

8.4.2026

mukaista viranomaistoiminnan ja valvonnan kehittämistä. Myös näistä tavoitteista on pidettävä kiinni.

Alla muutamia huomioita talousvaliokunnalle pohdittavaksi.

Maakohtaisten muutosten välttäminen ydinlaitoshankkeissa

Hallituksen esityksessä on pyrkimyksenä antaa entistä paremmat mahdollisuudet hankkia Suomeen ydinvoimalaitos ilman maakohtaisia muutoksia tai vähäisin muutoksin. Näiden tavoitteiden saavuttaminen on ensiarvoisen tärkeää, mikäli Suomeen halutaan ydinvoiman lisärakentamista. Ehdotetun lain mukainen uusi lupamalli tuo joustavuutta, mahdollistaa erilaisia hankekehitysmalleja ja sujuvoittaa sarjarakentamista. Ydinlaitoksia koskevien teknisten vaatimusten osalta ehdotettu laki on pääasiassa sopivan tasoinen ja modernien ydinvoimalaitoksien voidaan odottaa täyttävän lain vaatimukset.

Fortum katsoo, että hallituksen esityksen 98 §:ssä esitetty mahdollisuus poiketa rakentamislain (751/2023) nojalla rakentamismääräyskokoelmassa annetuista yksityiskohtaisista vaatimuksista on merkittävä parannus hankkeiden toteutettavuuden kannalta.

Esityksen 98 §:n perusteluiden mukaan:

"Ydinvoimalaitokset suunnitellaan käytännössä kokonaisuutena, johon kuuluvat järjestelmät, rakenteet ja laitteet sekä tarvittavat huonetilat ja kulkureitit. Suomalaisten toiminnanharjoittajien tavoitteena on, että Suomeen voitaisiin toteuttaa kustannustehokkaasti muualle jo suunniteltuja ja toteutettuja ydinvoimalaitoksia ilman että niihin on tarvetta tehdä suomalaisten vaatimusten takia merkittäviä suunnittelumuutoksia. Esityksessä ehdotettu menettely, jolla rakentamislain nojalla annetuista yksityiskohtaisista vaatimuksista olisi mahdollista poiketa, jos se on ydinlaitoksen turvallisuuden kannalta välttämätöntä ja asianomaisen rakentamislaisa tarkoitetun olennaisen teknisen vaatimuksen noudattaminen ei vaarannu, mahdollistaisi muualla suunnitellun ydinlaitoksen rakentamisen Suomeen ilman sen uudelleen suunnittelemista Suomea varten."

Fortum on samaa mieltä perusteluista ja katsoo, että laitossuunnittelun tarkasteleminen kokonaisuutena on tervetullut muutos. Pykälä sovellettavuutta tietysti testataan käytännössä, ja on vielä epäselvää, miten STUK sekä muut ao. viranomaiset käsittelevät mahdollisia poikkeamia.

98 § mukaan STUK voi hyväksyä, että rakentamislain 31–34, 39 ja 40 §:n nojalla annetun säännöksen mukaisesta tarkemmasta teknisestä vaatimuksesta poiketaan, jos poikkeaminen on ydinlaitoksen turvallisuuden kannalta *välttämätöntä*. Asian selkeyttämiseksi ehdotamme, että STUK voisi hyväksyä poikkeuksen, kunhan poikkeaminen *ei vaaranna* ydinlaitoksen turvallisuutta. Lisäksi ehdotamme pykälätekstiin lisättäväksi pykälän perusteluissa olevan maininnan, jonka mukaan *ydinlaitoksen turvallisuuden arvioinnissa tulee huomioida ydinlaitoskonseptin turvallisuus kokonaisuutena*.

Jami Arvola
Lausunto HE 24/2026

8.4.2026

Fortum haluaa myös korostaa, että rakentamislainsäädännön lisäksi on myös muuta lainsäädäntöä, joiden perusteella annetut yksityiskohtaiset kansalliset yksityiskohtaiset tekniset vaatimukset voivat mahdollisesti johtaa merkittäviin ja turvallisuuden kannalta tarpeettomiin muutoksiin laitoksen suunnittelussa. Pienetkin muutokset laitoksen rakenteisiin ja pohjapiirustukseen kertautuvat läpi laitoksen ja aiheuttavat suuria vaikutuksia. Vaikka näitä määräyksiä ei ole yksityiskohtaisesti tunnistettu ydinenergiain valmistelun yhteydessä, olisi syytä mahdollistaa näistäkin poikkeaminen siten, ettei ydinlaitoksen turvallisuus vaarannu. Muiden teknisten vaatimusten (ns. ei-ydinteknisten) selvitystyötä tulisi jatkaa teollisuuden ja viranomaisten kesken.

Valtion ydinjätehuoltorahaston sijoitustoiminnasta

Toiminnanharjoittajat TVO ja Fortum tekevät taustaselvitystä Valtion Ydinjätehuoltorahaston (VYR) sijoitustoiminnan mahdollisista muutoksista, jota ydinenergiainlaki sääntelee. Selvityksessä tarkastellaan erityisesti kolmen eri tyyppisen omaisuusluokan – takaisinlainaus, valtion velkakirjat, sijoitettava osuus – keskinäisten osuuksien vaikutuksia rahaston tuotto-oletukseen ja riskeihin. VYRin maltillisesti suurempi sijoitusriski (kuitenkin alle valtion eläkerahaston vastaavaan) mahdollistaisi rahaston paremman tuoton pitkällä aikavälillä, ja tämä olisi luvanhaltijoiden näkökulmasta toivottavaa. Rahaston osakepainotusta voitaisiin nostaa samaan suuntaan kuin eläkerahastoissa on tehty. Arvioidut rahaston lisätuotot olisivat pitkällä aikavälillä mahdollisesti miljardeja euroja. Muutoksen valmistelutyö tulisi aloittaa.

Tutkimus- ja tutkimusinfrastruktuurihankkeiden rahoituksen jakautuminen

Hallituksen esityksen 266 § mukaan Valtion ydinjätehuoltorahasto voi myöntää avustusta sellaista tutkimustoimintaa varten, jonka tavoitteena on edistää luvanhaltijoiden ydinlaitosten turvallista käyttöä ja ydinjätehuollon ratkaisujen kehittymistä sekä varmistaa, että viranomaisten ja luvanhaltijoiden saatavilla on näihin liittyen riittävästi ja kattavasti asiantuntemusta ja muuta osaamista. Lisäksi rahasto voi myöntää avustusta tällaista tutkimustoimintaa edistävää tutkimusinfrastruktuuria varten.

Olennainen osa ydinenergian turvallisen käytön ja jäteratkaisujen kehittämisen edistämistä on se, että tutkimus kohdistuu niihin kysymyksiin, joilla on merkitystä kulloinkin tavoitteisiin pääsyyn. Fortumilla pidämme tärkeänä, että tutkimuksen painopisteitä määritellään teollisuuden asiantuntijoiden, tutkimuslaitosten ja viranomaisten kesken. Tämä edistää tutkimuksen painopisteiden määrittymistä tutkimustarpeiden kannalta, ja tutkimustulosten hyödynnettävyyttä.

Muutokset tutkimusrahoituksen maksuperusteisiin ovat tervetulleita, eivätkä vaaranna ydinalan kriittisen osaamisen ylläpitämistä Suomessa. Tutkimusrahoituksen määrä kasvaa, mikäli uusia ydinvoimahankkeita käynnistyy.

Jami Arvola
Lausunto HE 24/2026

8.4.2026

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ydinenergilain 4 §:n ja 69 §:n sekä rikoslain 34 luvun 6 §:n muuttamisesta

Ydinenergilaki koskee energiantuotantoa ja muuta ydinenergian rauhanomaista käyttöä yhteiskunnan hyväksi. Ydinenergilain kokonaisuudistuksen (HE 24/2026) keskeisenä tavoitteena on luoda selkeä, ennakoitava ja toimiva sääntelykehikko ydinenergian rauhanomaiselle käytölle yhteiskunnan energiantarpeiden turvaamiseksi.

Fortumin mielestä ydinräjähteet eivät kuulu ydinenergilain soveltamisalaan, vaan niitä tulisi käsitellä muun lainsäädännön, kuten rikoslain tai sotilasräjähteitä koskevan lainsäädännön yhteydessä. Pidämme hallituksen erillistä esitystä poistaa ydinräjähteitä koskevat pykälät ydinenergialaista ja käsitellä aihetta muun lainsäädännön yhteydessä perusteltuna. Asian sisältöön Fortumilla ei ole muodostettua kantaa.

Haluamme myös korostaa, että ydinenergilain uudistus ja ydinräjähteitä koskevat pykälät liittyvät eri politiikkakokonaisuuksiin. Ydinenergilain uudistus koskee energiantuotantoa ja ydinenergian rauhanomaista käyttöä, kun taas ydinräjähteitä koskeva sääntely liittyy ensisijaisesti ulko- ja turvallisuuspoliittisiin kysymyksiin.

On tärkeää, ettei ydinräjähteitä koskevan kysymys viivytä ydinenergilain uudistuksen käsittelyä. On myös oleellista huomioda, ettei uudistettu ydinenergilaki edistäisi ehdotetun muutoksenkaan jälkeen ydinräjähteiden leviämistä.

Toivomme, että uudistettu ydinenergilaki saatetaan voimaan vuoden 2027 alussa.